

Вправи для індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх аналітиків систем

У статті розглядається проблема створення системи вправ для індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення. Проводиться огляд основних досліджень із зазначеної тематики, визначається актуальність обраної теми. Описуються основні принципи для розробки системи вправ, а також обґрунтовується типологія вправ з огляду на індивідуалізований характер навчання за визначеною методикою. Аналізуються складові системи вправ, виокремлюються групи та підгрупи вправ для розвитку компетентності студентів у професійно орієнтованому писемному мовленні. Теоретичні положення статті супроводжуються наочними прикладами.

Ключові слова: індивідуалізація навчання англійської мови, навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення, система вправ.

Павловская Ю. В. Система упражнений для индивидуализации обучения английской профессионально ориентированной письменной речи

В статье рассматривается проблема создания системы упражнений для индивидуализации обучения англоязычной профессионально ориентированной письменной речи. Проводится анализ основных исследований по тематике, определяется актуальность выбранной темы. Описываются основные принципы разработки системы упражнений, а также обосновывается типология упражнений с учетом индивидуализированного характера обучения согласно указанной методике. Анализируются составляющие системы упражнений, выделяются группы и подгруппы упражнений для развития компетентности студентов в профессионально ориентированной письменной речи. Теоретические положения статьи сопровождаются примерами.

Ключевые слова: индивидуализация обучения английскому языку, обучение англоязычной профессионально ориентированной письменной речи, система упражнений.

Pavlovskaya Y.V. Individualized exercises for teaching professionally oriented English writing

The article deals with the problem of creating exercises for individualized instruction of professionally oriented English writing. The analysis of the previous investigations of the given problem is carried out. The main principles of the exercises system creation are as follows: the principle of systematic organization of exercises, the principle of teaching materials individualization, the principle of interactive learning and the principle of individualized self-study of students. The types of the exercises for differentiated instruction are specified. The latter include such generally recognized types of exercises as communicative and non-communicative, receptive, receptive-reproductive and productive exercises, exercises with scaffolds and without them, exercises with full or minimal control on the teacher's side. The individualized nature of the proposed exercises suggests also their classification into adapted exercises of two types and developing exercises. The groups and subgroups of the exercises for development of English competence are singled out. Thus, the proposed system of exercises falls into three main groups: the group of exercises for individualized development of professionally oriented reading skills; the group of exercises for individualized forming of communicative reading and writing skills formation; the group of exercises for individualized development of professionally oriented writing skills. The theoretical analysis of the system is supplemented with examples.

Key words: individualization of English instruction, differentiated English instruction, professionally oriented English writing, the subsystem of exercises.

Процеси активної євроінтеграції, що відбуваються на сучасному етапі розвитку України, освітні реформи, спрямовані на гармонізацію української та європейської освітніх систем, створення умов для мобільності студентів – все це висуває нові вимоги до якості мовної освіти і надає навчання іноземної мови першочергового значення. Удосконалення професійно орієнтованого навчання англійської мови (і писемного мовлення зокрема) у вищих технічних навчальних закладах (ВТНЗ) є одним із необхідних кроків у прагненні нашої країни представляти на світовому ринку праці конкурентоспроможних фахівців, а одним із ефективних шляхів досягнення цієї мети є запровадження індивідуалізованого навчання.

Проблема індивідуалізації навчання англійської мови комплексно розроблялась у площині шкільної освіти: ґрунтовно це питання було досліджено А. О. Кірсановим [4], С. Ю. Ніколаєвою [11], Ю. І. Пассовим [13], індивідуалізація навчання аудіювання у школі досліджувалась Л. В. Городничою [1], О. Б. Метьолкіною [7], а методика індивідуалізації навчання техніки читання була розроблена В. М. Жуковським [2]. Однак безперечним є той факт, що вища освіта також потребує індивідуалізації, про що свідчать дослідження М. М. Сосяк [17], присвячені навчання діалогічного мовлення на початковому етапі навчання у ВНЗ, Н. Д. Соловйової [16] стосовно навчання монологічного мовлення, Т. П. Лисийчук [5] і Т. І. Труханові [19] щодо індивідуалізації навчання читання у технікумах та в педагогічному ВНЗ. Навчання писемного мовлення присвячено низку досліджень О. Б. Тарнопольського, С. П. Кожушко [18], Т. М. Каменевої [3], Н. В. Майер [6], О. О. Москалець [10], Г. С. Скуратівської [15] та інших. Незважаючи на проведені дослідження, ще й досі поза увагою методистів залишається такий важливий аспект як індивідуалізація навчання професійно орієнтованого писемного мовлення (ПОПМ) у ВТНЗ. Особливо нагальною є потреба у нових розробках практичного характеру, конкретних системах і комплексах вправ, які можна безпосередньо застосовувати на заняттях для навчання англійського ПОПМ. Цим і зумовлена актуальність нашого дослідження.

Отже, метою статті є детальний опис та аналіз вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення. Досягнення цієї мети передбачає виконання низки завдань, зокрема визначення принципів створення системи вправ, обґрунтування типології вправ, опис складових системи вправ, груп та підгруп вправ і мети кожної складової, а також визначення типу індивідуалізації, що використовується у кожній групі вправ із наведенням прикладів.

Під системою вправ ми, слідом за Р. К. Мін'яр-Белоручевим [9, с. 75] і Н. В. Майєр [6, с. 79], розуміємо організовані та взаємообумовлені дії тих, хто навчається, для досягнення конкретної мети під час формування навичок та розвитку вмінь. Як зазначає Ю. І. Пассов [13, с. 98], система вправ покликана організувати навчальний процес таким чином, щоб забезпечити:

- 1) підбір необхідних вправ, що відповідають характеру певної навички або якості вмінь;
- 2) визначення доцільної послідовності вправ;
- 3) визначення співвідношення різних видів і типів вправ;
- 4) правильний взаємозв'язок (співвіднесення та взаємодія) на всіх рівнях системи.

Для досягнення цієї мети у процесі розробки системи вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх аналітиків систем ми керувалися низкою принципів.

Принцип послідовності і системності розв'язує не лише порядок представлення та виконання вправ, а розуміється нами ширше – як основа для забезпечення наступності мовної освіти в цілому. Завдяки цьому принципу навчання англійського писемного мовлення майбутніх аналітиків систем на першому курсі ВТНЗ цілком спирається на фактично досягнуті студентами рівні володіння мовою, на обсяг і якість сформованих навичок і розвинених умінь читати і продукувати писемні твори. Таким чином, якщо якість наявних знань із певних причин є нижчою або вищою, ніж передбачено програмою, принципи послідовності і системності передбачають врахування цього факту і забезпечення шляхів поповнення або розвитку знань. Даний принцип реалізується у вигляді різнорівневих завдань, адаптованих до рівня знань студентів.

Принцип індивідуалізації передбачає врахування особливостей студентів у процесі навчання і втілюється у вигляді мотивувальної, регулювальної та розвивальної індивідуалізації на різних етапах навчання завдяки вправам, що враховують інтереси, рівні навченості, особливості навчальних стилів студентів. Цей принцип тісно пов'язаний із принципом диференціації навчального матеріалу, що реалізується у вигляді вправ, які спрямовані на розвиток цільових умінь, але застосовують для цього різні за складністю і спрямованістю завдання, що корелюють із вищезазначеними особливостями студентів.

Варто зазначити, що у процесі створення системи вправ нами була відхилена ідея абсолютної індивідуалізації та створення індивідуальних траєкторій навчання для кожного студента, оскільки таке навчання є неможливим у сучасних умовах навчального процесу у ВТНЗ. Індивідуалізація навчання, на нашу думку, не передбачає ізоляції студента для роботи із обраним конкретним завданням, а, навпаки, має сприяти інтерактивності навчання, що виявляється у взаємодії студентів із викладачем та між собою у процесі навчання, у наявності групових та колективних способів виконання завдань, форм взаємоконтролю тощо.

Нарешті, принцип індивідуалізації самостійної роботи студентів над удосконаленням сформованих на занятті навичок та розвинених умінь є особливо актуальним для навчання писемного мовлення. Виконання завдання із написання текстів ПОПМ припадає саме на позааудиторну роботу, що дозволяє студентам самостійно створити оптимальні умови для роботи (організувати робоче місце, розподілити час тощо).

З'ясувавши принципи створення системи вправ для індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення, перейдемо до визначення типології та послідовності вправ, що використовуються у зазначеній методиці. Вправу, слідом за С. П. Шатіловим, ми розуміємо як спеціально організоване у навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення [20, с. 29-31]. У питанні визначення типів вправ, які використовуються у системі, ми спиралися на класифікацію Н. К. Склярєнко [14] (за ступенем комунікативності, спрямованістю вправи на прийом або видачу інформації, ступенем керування, наявністю опор), а також класифікацію індивідуалізованих вправ С. Ю. Ніколаєвої [12] за критерієм мети індивідуалізації (адаптувальні та розвивальні вправи). Наочно типи вправ, які використовуються нами у системі вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення, подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Типологія вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення

Критерії	Типи вправ		
	Некомунікативні	Умовно-комунікативні	Комунікативні
За ступенем комунікативності	Некомунікативні	Умовно-комунікативні	Комунікативні
За спрямованістю на прийом / видачу інформації	Рецептивні	Рецептивно-репродуктивні	Продуктивні
За ступенем керування	З повним керуванням	З частковим керуванням	З мінімальним керуванням
За наявністю опор	З опорою		Без опор
За метою індивідуалізації	Адаптувальні I типу	Адаптувальні II типу	Розвивальні

Традиційно виділяють три етапи формування англомовної компетентності у писемному мовленні: рецептивний, рецептивно-репродуктивний і продуктивний [8, с. 401]. У відповідності до навчальних дій, які виконує студент на кожному етапі, сформуємо послідовність виконання типів вправ для навчання професійно орієнтованого писемного мовлення. На першому, рецептивному етапі, відбувається ознайомлення із текстом-зразком, його читання та аналіз. На цьому етапі студенти виконують переважно *рецептивні та рецептивно-репродуктивні* вправи (зокрема такі види вправ як відповіді на запитання, тести множинного та альтернативного вибору тощо). На другому етапі студенти оволодівають окремими діями, необхідними для породження нового тексту, тому доцільно пропонувати для виконання *рецептивно-репродуктивні* вправи (групування слів, вибір синонімів, антонімів, заповнення пропусків, підстановка у зразок мовлення, розширення зразка мовлення, трансформація та об'єднання зразків мовлення у понадфразові єдності тощо). Метою останнього, продуктивного етапу формування компетентності у писемному мовленні є розвиток умінь створювати власні тексти. На цьому етапі ми пропонуємо застосовувати *продуктивні* вправи (написання текстів окремих жанрів професійно орієнтованого писемного мовлення).

Згідно із положеннями комунікативного підходу до навчання англійської мови у процесі навчання бажано застосовувати переважно *комунікативні* вправи. У системі вправ для індивідуалізації навчання використання комунікативних вправ доцільно на кожному етапі, проте на першому і другому етапах навчання необхідним є застосування і *некомунікативних вправ* (тести множинного та альтернативного вибору, підстановка, групування, впорядкування, заповнення пропусків) та *умовно-комунікативних вправ* (трансформація, розширення, завершення зразків мовлення, вилучення необхідної інформації). Для того щоб компенсувати фактор комунікативності, такі вправи повинні мати експліцитно вмотивований характер, що досягається через розгорнуту інструкцію із обґрунтуванням важливості формування тієї чи іншої навички чи розвитку вміння для майбутньої професійної діяльності.

Одним із важливих критеріїв індивідуалізованого навчання виступає контроль виконання вправ, який передбачає гнучкість і різноманітність форм та ступеня керування. За цим критерієм обрані нами вправи класифікувалися на вправи із *повним керуванням* (самостійна робота студента, що підлягає перевірці викладачем), із *частковим керуванням* (парна робота студентів, взаємоперевірка робіт), із *мінімальним керуванням* (фронтальна робота, відповіді на запитання, обговорення).

За наявності опор у системі вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного

мовлення ми пропонуємо використовувати вправи з *опорами або без*. У разі використання опор у завданні вправи опори підбираються таким чином, щоб відповідати індивідуальним навчальним стилям студентів, зокрема такому їхньому аспекту як стилі кодування інформації (наприклад зорові опори, опори у вигляді мовленнєвого зразка або розгорнутої інструкції тощо).

Щодо індивідуалізованих вправ, то нами, слідом за класифікацією С. Ю. Ніколаєвої [12], застосовувалися адаптувальні та розвивальні вправи. **Адаптувальні** вправи включають у себе два типи: вправи першого типу мають допоміжний характер, їхньою метою є перетворення завдання таким чином, щоб надати методичну підтримку студентам із низьким рівнем англомовної комунікативної компетентності, а також забезпечити навчання на оптимальному рівні студентам із високим рівнем англомовної комунікативної компетентності. Серед *адаптувальних вправ першого типу* пропонується застосовувати різноманітні вправи, такі як тести з різною кількістю альтернатив, вправи на створення тексту з різним обсягом написаного, вправи з різною складністю операцій (вибір, групування, підстановка) тощо. *Адаптувальні вправи другого типу* – це комунікативні та умовно-комунікативні вправи, спрямовані на формування іншомовних навичок і розвиток умінь із врахуванням особливостей особистісної сфери студентів, їхніх інтересів тощо. Серед вправ такого типу використовувались спеціалізовані запитальники (для студентів з аналітичним, творчим, практичним стилем мислення), різноманітні вмотивовані комунікативні завдання тощо.

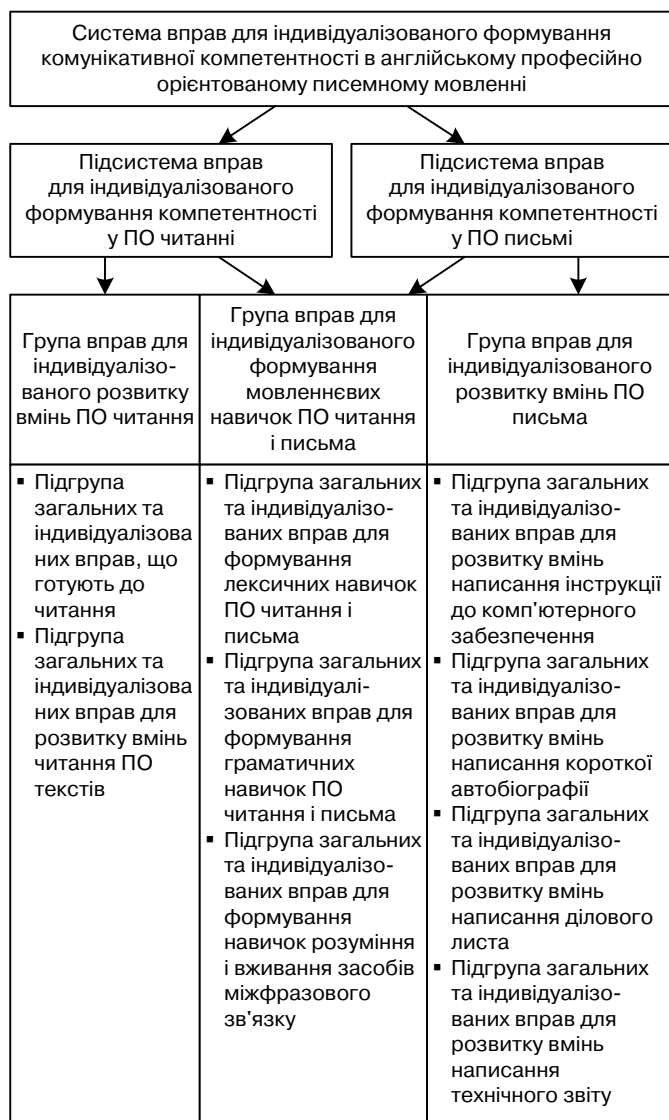
Розвивальні вправи мають на меті розвинути індивідуальний навчальний стиль та мовленнєву компетентність студентів. До цього типу вправ відносимо вправи з різними видами опор та формулюванням завдання, пристосованим до характеристик навчальних стилів.

Як відомо, система вправ для оволодіння навичками і вміннями певного виду мовленнєвої діяльності є складним методичним утворенням, що включає підсистеми вправ та групи вправ, спрямованих на формування конкретних навичок. Структуру запропонованої нами системи вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх аналітиків систем зображено нижче (див. табл. 2).

Зазначена система вправ складається із двох підсистем вправ (для індивідуалізації формування компетентності у професійно орієнтованому читанні та професійно орієнтованому письмі) і трьох груп вправ, а саме: групи вправ для індивідуалізації розвитку умінь професійно орієнтованого читання, групи вправ для індивідуалізації формування мовленнєвих навичок професійно орієнтованого читання і письма, групи вправ для індивідуалізації розвитку умінь професійно орієнтованого письма.

Таблиця 2

Схематичне зображення системи вправ для індивідуалізації навчання професійно орієнтованого писемного мовлення

Група вправ для індивідуалізації розвитку вмінь професійно орієнтованого (ПО) читання має на меті розвинути у студентів вміння читати й аналізувати тексти-зразки професійно орієнтованих жанрів. Виконання вправ цієї групи передбачає застосування мотивувальної та регулювальної індивідуалізації, оскільки на цьому етапі важливо залучити студентів до активного засвоєння матеріалу через застосування системи мотивів для оволодіння англійською мовою, зокрема підкреслення професійної значущості жанрів писемного мовлення.

Першу підгрупу цієї групи вправ складають *загальні та індивідуалізовані вправи, що готують до читання*. Під час виконання вправ цієї підгрупи студенти вчать-ся розпізнавати жанрову приналежність тексту, прогнозувати зміст за заголовком, підзаголовком або початком тексту, використовувати опори для прогнозу-

вання змісту тексту тощо. Основною метою другої підгрупи загальних та індивідуалізованих вправ – *для розвитку вмінь читання професійно орієнтованих текстів* – є навчання читання професійно орієнтованих текстів для одержання необхідної інформації. Читання з повним розумінням тексту є опорою для писемної комунікації у професійному середовищі, воно відіграє важливу роль, оскільки досконале розуміння інформації, викладеної у тексті, є запорукою успішності комунікативного акту. Серед вправ цієї підгрупи вважаємо за доцільне використовувати як вправи із різним рівнем складності, так і вправи для різних типів навчальних стилів. Проілюструємо описану групу вправ прикладом із другої підгрупи.

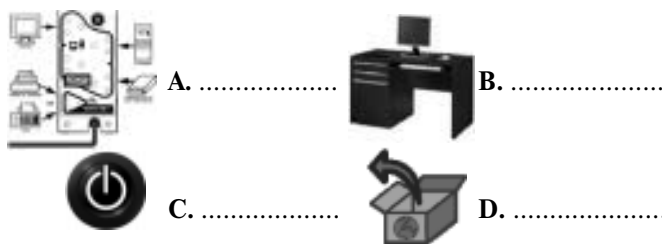
Приклад 1. Read the following instruction on how to set up a computer carefully and complete at least one of the following parts of the task.

Setting up your computer

1. Open the package carefully and ensure that all items are present and in a good condition. If any of the items are missing or appear damaged, contact your dealer immediately.
2. Select the optimum location for your computer:
  - Do not place the system too close to other electrical equipment.
  - Do not place the system in areas where the power cord or other cords may be stepped on.
  - Avoid placing the system in any location that is excessively dusty or damp.
3. Connect the peripherals and then plug the power cord into the system and insert the other end into a power outlet.

Note: Don't connect the system power cord before connecting all peripherals to the system.
4. Start your computer according to the steps below:
  1. Turn on all peripheral equipment, such as the monitor, printer, speakers, etc.
  2. Turn on the system. Once the start up process is complete, you can begin to use your computer.

Part 1. Match the illustrations (A-D) to the instructions (1-4). Write down the short description of the illustrations.

Part 2. Read the steps of the instructions and put them in the correct order.

1. Connect all the peripherals to the system.

2. Insert the plug into a power outlet.
3. Open the package and insure that all the parts are present.
4. Turn on the peripherals.
5. Select the optimum location of the system. Start the system.

Part 3. Make up a plan of the text by making up the headings to the blocks of steps.

Вищезазначена вправа є індивідуалізованою за розвивальним типом, оскільки її завдання пристосовані до особливостей навчальних стилів студентів. Так, студентам, у яких розвинений вербальний код сприйняття інформації, пропонується прочитати текст і написати його план; для студентів із візуальним кодом сприйняття інформації пропонується письмово описати ілюстрації до інструкції, а студентам із розвиненим предметно-діяльнісним кодом сприйняття інформації пропонується прочитати текст і відновити послідовність окремих речень.

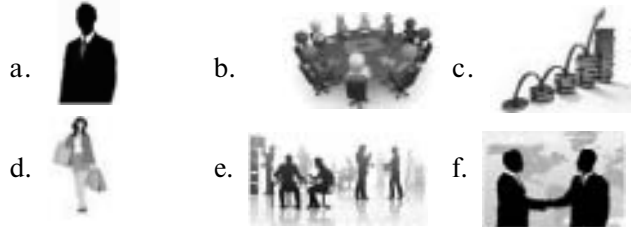
Після виконання першої групи вправ за логікою запропонованої системи вправ студентам пропонується друга група загальних та індивідуалізованих вправ для формування мовленнєвих навичок професійно орієнтованого читання і письма. З огляду на те, що рівень сформованості лексичних та граматичних навичок є тією сферою англомовної комунікативної компетентності, яка найбільше залежить від попередньо сформованих та розвинених умінь і навичок, у цій групі вправ доцільно застосовувати регульовальну та розвивальну індивідуалізацію, втілену в адаптувальних вправах.

Підгрупа загальних та індивідуалізованих вправ для формування лексичних навичок професійно орієнтованого читання і письма включає вправи, спрямовані на активізацію наявного словникового запасу студентів, а також розширення вокабуляру професійно орієнтованою лексикою. Підгрупа загальних та індивідуалізованих вправ для формування граматичних навичок професійно орієнтованого читання і письма, як і попередня підгрупа вправ, містить адаптувальні та розвивальні вправи, зорієнтовані на активізацію та розвиток граматичної компетентності студентів. Останню підгрупу загальних та індивідуалізованих вправ складають вправи для формування навичок розуміння і вживання засобів міжфразового зв'язку, оскільки забезпечення когезії (термін В. Дресслера) є надзвичайно важливим для писемного мовлення. Під час виконання вправ цієї підгрупи студенти мають справу з мовним матеріалом, тому вправи носять переважно некомунікативний, рецептивно-репродуктивний характер. Проілюструємо описану групу вправ прикладом вправи із першої підгрупи – для формування лексичних навичок професійно орієнтованого писемного мовлення.

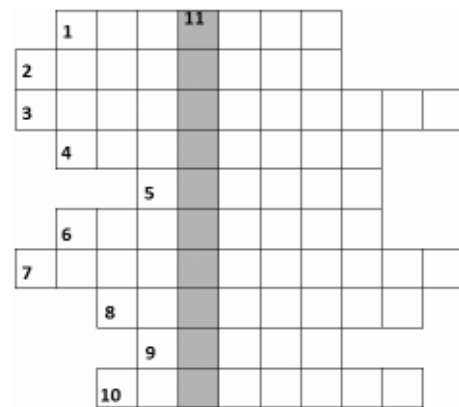
Приклад 2. Complete at least one of the following parts according to your level of English and style of learning.

Part 1. Match the words (1-6) with the pictures (a-f).

1. corporation
2. consumer
3. sole proprietor
4. profit
5. partnership
6. board of directors

Part 2. Solve the clues and complete the puzzle.

1. A business organization that makes, buys, or sells goods or provides services in exchange for money.
2. A legal right to the possession of a thing.
3. A large company or group of companies authorized to act as a single entity...

Part 3. Fill in each gap with one suitable word.

Samsung Electronics Co., Ltd. is a South Korean (1)..... electronics (2)..... headquartered in Suwon, South Korea. It is the flagship (3)..... of the Samsung Group and has been the world's largest information technology company by revenues since 2009. Samsung Electronics has assembly plants and sales (4) ..... in 88 countries and (5) ..... around 370,000 people. For 2012 the (6)..... is Kwon Oh-Hyun. ...

Вищевказана вправа містить три завдання, індивідуалізованих як за рівнем складності, так і за особливостями навчальних стилів (спосіб кодування інформації). У першому завданні пропонується знайти відповідність між термінами і малюнками, що ілюструють їх. Завдання є спрощеним, наявна опора у вигляді малюнка, орієнтація на візуальний код сприйняття інформації. Друге завдання має вигляд кросворда, пропонує схематичну опору, орієнтоване на предметно-практичний код сприйняття інформації. Третє завдання пропонує заповнення пропусків від-

критого вибору, має підвищений рівень складності, без опори, орієнтоване на вербальний код сприйняття інформації.

Остання група вправ для індивідуалізації розвитку вмінь професійно орієнтованого письма має на меті продовжити розвивати вміння студентів писати тексти професійно орієнтованих жанрів на основі вже сформованих у школі вмінь написання простих англійських текстів та з опорою на розвинені мовленнєві вміння ПОПМ. У вправах цієї групи переважають продуктивні комунікативні вправи, широко застосовується як регулювальна, так і мотивувальна індивідуалізація, що зумовлюється необхідністю мотивувати студентів до подальшої професійно орієнтованої мовленнєвої діяльності, і водночас адаптувати складність завдання до можливостей студентів. Зазначена група вправ складається із чотирьох підгруп вправ – для індивідуалізованого розвитку вмінь написання інструкції до комп'ютерного забезпечення, короткої автобіографії, ділового листа і технічного звіту. Навчання написання текстів цих жанрів професійно орієнтованого писемного мовлення доцільно проводити саме у зазначеній послідовності, оскільки таке розташування відповідає принципу поступового ускладнення навчального матеріалу. Завдання кожної підгрупи вправ мають переважно комунікативний характер, імітуючи ситуації із професійного життя і реалізуючи таким чином мотивувальну індивідуалізацію. Водночас завдання представлені у різних рівнях складності (регулювальна індивідуалізація). Наведемо приклад вправи із цієї групи:

Приклад 3. You work for a company specializing in information technology products. Every year your company holds an open meeting and conference to present your achievements. This year the CEO of your company has written you a letter and asked to make some arrangements. Read his letter and write the letter, which is requested.

Part 1. Read the following letter and write a letter of approximately 100 words to the managers of the company.

Dear Mr Johns,

As you know, our company, SmartAnalysis LTD is going to hold an annual company meeting. Please, write a letter on my behalf to the managers of our company. Inform the managers that we will be holding a conference "IT breakthrough in XXI century" on 15-20 January at Business Palace Compey. Call for managers to attend a special meeting dedicated to the conference organization process on Friday, November 15th, at 10:00, Meeting Room #3.

Yours faithfully,

George Fillis,

SmartAnalysis LTD CEO

Вправа є прикладом комунікативної, продуктивної вправи з опорою у вигляді листа, адаптувального типу I. У першому, спрощеному завданні, яке представлено вище, регулювальна індивідуалізація реалізується у зменшеному обсязі листа (100 слів) та невеликій кількості комунікативних завдань (повідомити про дату, місце і час конференції). Наступне завдання цієї вправи пропонує написати лист більшого обсягу (120 слів), а також із більшою кількістю комунікативних завдань (попросити підтвердити присутність на конференції). В останньому, найскладнішому завданні вправи студентам пропонується написати лист-відповідь обсягом 140 слів і написати в ньому про деталі порядку денного конференції.

Таким чином, для забезпечення практичної ефективності розробок з індивідуалізації навчання ПОПМ необхідно керуватися принципами системності, послідовності, індивідуалізації навчального матеріалу та інтерактивності. Загальні та індивідуалізовані вправи доцільно організовувати у систему вправ, а самі завдання адаптувати до індивідуальних потреб студентів. *Перспективною* подальших досліджень є опис моделі, за якою доцільно впроваджувати систему індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення у ВТНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Городнича Л. В. Диференційоване навчання молодших школярів аудіювання англійського мовлення з використанням комп'ютера : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Лариса Віталіївна Городнича. – К., 2009. – 252 с.
2. Жуковський В. М. Індивідуалізація навчання техніки читання учнів 5-6 класів середньої школи: метод. рекомендації / В. М. Жуковський. – Рівне: РДПІ, 1991. – 51 с.
3. Каменева Т. М. Методика навчання майбутніх менеджерів ділового писемного спілкування англійською мовою з використанням електронного підручника : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Тетяна Миколаївна Каменева. – К., 2009. – 256 с.
4. Кирсанов А.А. Индивидуализация учебной деятельности как педагогическая проблема / А. А. Кирсанов. – Казань: КПУ, 1982. – 224 с.
5. Лисийчук Т. П. Индивидуализация процесса обучения чтению на первом этапе неязыкового педагогического ВУЗа (на материале английского языка): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Тамара Панфиловна Лисийчук. – К., 1992. – 15 с.
6. Майер Н. В. Методика самостійного оволодіння франкомовним діловим писемним спілкуванням майбутніми документознавцями з використанням дистанційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Наталія Василівна Майер. – К., 2011. – 286 с.

7. Метьолкіна О. Б. Індивідуалізація навчання аудіювання учнів І класу середньої загальноосвітньої школи з поглибленим вивченням англійської мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Оксана Борисівна Метьолкіна. – К., 1996. – 272 с.
8. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
9. Миньяр-Белоручев Р. К. Методика обучения французскому языку: учеб. пособие для студентов пед. институтов по спец. „Иностр. язык” / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Просвещение, 1990. – 224 с.
10. Москалец О. О. Навчання студентів-філологів письма англійською мовою з використанням комп'ютерних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Олена Олександрівна Москалец. – К., 2009. – 274 с.
11. Николаева С. Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: монография / С. Ю. Николаева. – К. : Вища школа, 1987. – 139 с.
12. Николаева С. Ю. Подход к проблеме упражнений с позиции теории индивидуализации обучения / С. Ю. Николаева // Иностранные языки в школе. – 1987. – №5. – с. 37-40.
13. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е. И. Пассов. – М.: Русский Язык, 1989. – 276 с.
14. Скляренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 1999. – №3. – с. 3-7.
15. Скуратівська Г. С. Навчання писемного англійського професійного мовлення студентів фінансово-економічних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Галина Степанівна Скуратівська – К., 2002. – 197 с.
16. Соловьева Н. Д. Индивидуализированное обучение устной иноязычной монологической речи по специальности в неязыковом ВУЗе (II этап, английский язык): автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Наталья Дмитриевна Соловьева. – К., 1990. – 17 с.
17. Сосяк М. Н. Методика реализации индивидуального подхода к студентам в процессе обучения английской диалогической речи на начальном этапе неязыкового ВУЗа: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Мирослава Николаевна Сосяк. – К., 1989. – 26 с.
18. Тарнопольський О. Б., Кожушко С. П. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 288 с.
19. Труханова Т. И. Индивидуализация обучения профессионально ориентированному чтению на английском языке студентов техникумов и колледжей экономического профиля: дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Татьяна Ивановна Труханова. – К., 2001. – 218 с.
20. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе: учеб. пособие / С. Ф. Шатилов. – [2-е изд., дораб.] – М.: Просвещение, 1986. – 223 с.

Отримано 22.12.2014

The function of education is to teach one to think intensively and to think critically. Intelligence plus character – that is the goal of true education.

Martin Luther King, Jr.

What is a teacher? I'll tell you: it isn't someone who teaches something, but someone who inspires the student to give of her best in order to discover what she already knows."

Paulo Coelho, The Witch of Portobello

"One looks back with appreciation to the brilliant teachers, but with gratitude to those who touched our human feelings. The curriculum is so much necessary raw material, but warmth is the vital element for the growing plant and for the soul of the child."

Carl Jung